

práva (novým zákonom nezmeneného) na pr. potupenie obrazu Andreja Hlinku bolo by nanajvýš sprievodnou okolnosťou niektorého policajného priestupku).

3. Gardistická vlajka (zástava).

Užívanie tejto vlajky (zástavy) je dennou štátne politickou skutočnosťou. Naproti tomu však znakom zák. skutkovej podstaty § 18 ods. 2 bod a), b) je potupenie, zničenie, poškodenie a odstránenie iba vlajky, zástavy alebo farby republiky.

Podľa § 40 vl. nar. č. 118/1940 Sl. z. potrestá sa za priestupok, kto užíva štátnu zástavu a vlajku, taktiež »inú zástavu alebo vlajku« proti predpisom tohože nariadenia. Je problémom praxe, či slová »inú zástavu alebo vlajku« vzfahujú sa práve na vlajku a zástavu gardistickú. Určite však takýto výklad nebol by vzhľadom na politické pomery contra legem.

§ 18 zák. č. 320/1940 Sl. z. nemá ustanovenia obdobného ustanoveniu § 40 vl. nar. č. 118/1940 Sl. z., platí teda o zákonnej ochrane tejto vlajky a zástavy, čo bolo uvedené v prípade 2.

4. Ochrana národného pozdravu »Na stráž!«

Je málo toľkokrát denne napádaného statku, ako práve urážanie tohto národného pozdravu, ktorý tiež vypadol z okruhu statkov, chránených zákonom č. 320/1940 Sl. z.

Nanajvýš, hádam, extenzívnym výkladom § 20 cit. zák. hanobenie tohoto pozdravu mohlo by spadať pod skutkovú podstatu hanobenia národa.

Uvedené prípady sú len niektoré denne napádané a ohrozované národné statky a hodnoty, súdna prax vedela by ich však menovať viacej.

Dr. Ján M o š a ť.

Literatúra.

Pozn. red.: Počínajúc týmto číslom zamýšľa redakcia vo zvýšenej miere sledovať novšiu literatúru slovenskú i svetovú a upozorňovať na nové publikácie podrobnejšími rozboismi i stručnými recenziami. Sústavné i hlavne čo možno úplne zachycovanie právnej literatúry je však možné len pri dosť širokom kruhu spolupracovníkov. Preto sa obraciame na P. T. čitateľov P. o., aby redakcii zasielali nielen samostatné články a poznámky o aktuálnych otázkach právnických, ale aj kritické shodnotenie práv. publikácií knižných ev. aj časopiseckých. Tieto príspevky nech sú písané kriticky a objektívne. Pomerne malý rozsah nášho časopisu núti nás obmedzovať posudky zpravidla na stručné obznenie, články s celkovou hodnotou kritizovaného diela. Vedie nás pri tom snaha zachytiť čo možno najviac pozoruhodných právnických publikácií. Pravdä diela slovenské a Slovenska sa dotýkajúce budeme podľa možnosti rozoberať podrobnejšie. Zaujímci o túto rubriku P. o. a prispievatelia nech sa láskave obracujú priamo na adresu: Prof. Dr. Ľudovít K n a p p e k, Bratislava, Šafárikovo nám. č. 12. — Vo veci »poznámok« možno sa obracať priamo na člena redakcie univ. prof. Dr. Štefana L u b y - h o, Bratislava, Šafárikovo nám. 12.

Dr. Ludo Zachar: »Katolicizmus a slovenský národný socializmus«. Štátovedecká úvaha. Bratislava, 1940, vydala Slovenská-nemecká spoločnosť. Str. 66, cena neudaná.

Mladá slovenská veda, menovite aj právoveda a štátoveda má pred sebou toľko neprebádaných úloh, že každé vedecké dielo znamenajúce nejaký prínos je malou obcou slovenských vedeckých pracovníkov uvítané s tou najväčšou radosťou. Veľký nedostatok odborníkov, ktorí svoje vedomosti obetave zasväcujú vedeckej práci, vedie často k benevolentnej umiernenosti pri posudzovaní publikácií najmä mladých adeptov vedy, aby ich príliš prísna kritika neznechutila a aby ináč schopní začiatočníci neprešli na menej riskantné a viac výnosné povolanie nevedecké. V takýchto prípadoch vedecká kritika akoby sa menila v láskavého poradcu, ktorý sa snaží na svedomitých a pilných, ale ešte neskúsených, mladých autorov pôsobiť výchovne ohľaduplnými a povzbudzujúcimi pokynmi. Tak ako je táto umiernenosť potrebná a užitočná voči začiatočníkom, bola by povážlivá a škodlivá voči starším vedeckým pracovníkom, lebo by mohla vyvolať nekritičnosť a tým viesť k nevedeckosti. Naším vodidlom musí byť snaha po dosiahnutí a udržaní svetovej úrovne vedeckej tvorby. Vedomie, že prvé naše kroky na poli vedy sleduje cudzina, najmä nemecká veda s nebývalým záujmom je nie len potešiteľnou skutočnosťou ale aj výstrahou, ktorá zvyšuje našu zodpovednosť.

Tieto a podobné úvahy ma vedú po prečítaní vyššie uvedenej knižky k napísaniu recenzie, ktorá bude prísnou kritikou, lebo nejde o autora začiatočníka, ale o rutinizovaného už spisovateľa, ktorý pri svojom postavení v univerzitnej knižnici i v Slovensko-nemeckej spoločnosti má všetky bohaté zdroje po ruke a preto má aj zvýšenú zodpovednosť.

Dúfam, že autor mi ostrie mojich výtiek nebude zazlievať a uzná, že ma k nim viedlo iba vedomie zodpovednosti, ktoré má núti k tomuto mementu, adresovanému na uváženie celej obci vedeckých slovenských pracovníkov.

Mnohosľubnou reklamou ohlásené toto pojednanie vyšlo súčasne v jazyku slovenskom aj v nemeckom. Autor sám ho označuje v podtitule za štátovedeckú úvahu a sebavedomým úvodom posíela »svoju knihu na cestu, aby vykonala svoju službu pre slovenský národ« a ďalej výslovne vyzdvihuje že ňou chce poučiť každého, najmä tých, ktorí ťažko očakávajú zlepšenie svojho života, zlepšenie svojho osudu. Intencie autorové sú nepochybne dobré, lenže svojou knižkou nielen vytýčený problém nerieši vyčerpávajúcim spôsobom, ale ani základné pojmy si neujasňuje a pre čitateľov neprecizuje prijateľným resp. pochopiteľným spôsobom. Keby táto práca

nebola vyšla ako č. 1. knižnice Slovensko-nemeckej spoločnosti a to v reči prístupnej pre zahraničné forum, mohli by sme v odbornom časopise nad ňou mlčky prejsť. Pri daných okolnostiach však treba dať nepochybným spôsobom na javo, že slovenská štátoveda si uvedomuje jej formálne i obsahové nedostatky. Keď dnes každá zahraničiu prístupná slovenská publikácia vzbudzuje veľmi živú pozornosť odborných kruhov najmä nemeckých, treba so zvýšeným vedomím zodpovednosti posudzovať každé písané slovo, ktoré ide do cudziny v rúchu mladej slovenskej vedy. Počiatkový zlý úsudok zahraničnej kritiky, vyvolaný nemetodickým, náležite nepodloženým a vedecky nespracovaným spôsobom písania prác, ktoré si nárokuje vedeckosť, by mohol vytvoriť predsudky, ktoré by sa len veľmi ťažko odstraňovali.

Vyporiadanie sa s mnohými len náznakovite nadhodenými tézami a myšlienkami autorovými by bolo možné len v rámci rozsiahleho rozboru, lepšie rečeno vo forme nového pojednania. Na tomto mieste pokúsim sa poukázať aspoň akcidentally na niektoré nesrovnalosti.

V hlave I. na str. 11—17 pod titulom: »Chudoba v prvých storočiach po Kristu« sa zaoberá autor predovšetkým postavením otroctva v dobe rímskej. Túto dobu časove bližšie nevymedzuje a bez výhrady ju odsudzuje. Rimanom pripisované zásady, ktoré autor odsudzuje ako všeobecné sú z veľkej čiastky nevedeckou generalizáciou. Pre metodu autorovú sú názorné najmä vety: »Aká ukrutná bezohľadnosť a nemilosrdnosť panovala medzi Rimanmi, možno vidieť i z toho, že ich zákony nepoznaly milosrdenstvo pre dlžníka. Každý rímsky dom bol spolu aj väznicou, kde úbohí dlžníci boli zavretí a zotročení«. A ďalej: »Možno povedať, že i právna veda a právo stálo v službe užerného patricia. Zákon iba toľko uľavil, že určil váhu refazí, ktorými boli dlžníci spútaní«.

Tieto a im podobné formulácie charakterizujú právny systém, ktorý bol nielen po celý stredovek, ale v mnohom ohľade je ešte aj dnes základom (východiskom) a školou právneho myslenia v mnohých štátoch, Slovensko nevynímajúc.

Pod nepresným označením bodu 2. hlavy I. »Chudoba v dobe kresťanskej« hovorí autor o blahodarnom účinku kresťanského učenia na verejný život, na neblahé sociálne pomery, na otroctvo a na chudobu. Porovnaním rímskeho otroctva s pomerami u prvých kresťanov dochádza autor k názoru, že kým v rímskej ríši vidíme otroctvo, ukrutnú chudobu, u prvých kresťanov je blahobyť bez žobrákov. Všetci kresťania stali sa vraj majetkovo rovnoprávnymi a predstaviť chudoby, žobráka vôbec nepoznali. Pri takýchto predstavách po Kristu nemožno sa diviť autorovmu názoru, že to bol najideálnejší stav, aký len možno si predstaviť a aký Kristus svojim učeníkom predpísal a prikázal.

Celkom konfúzny je bod 3. hlavy 1. o sociálnych pomeroch v dobe Konštantína Veľkého. Snáď je to zapríčinené prílišnou snahou po stručnosti. Autor sám prejavuje opätovne ľútosť nad tým, že sa pomerom cirkvi a štátu v dobe Konštantínovej nemôže obsirnejšie zaoberať, hoci ho považuje za zaujímavý a jeho vplyv vidí ešte i v dnešnej cirkvi. Čitateľ na konci tejto kapitoly nielen, že nevidí žiadnu súvislosť medzi titulom knihy a obsahom I. hlavy, ale mi dá iste za pravdu, že len máloktorému autorovi s vedeckými ambíciami sa podarilo na niekoľkých stranách sústrediť toľko nesrovnalostí. Keby autor bol pozorne preštudoval prinajmenšom literatúru, ktorú na konci svojej knihy uvádza, mohol podať, ak už nie plne uspokojivý tak aspoň obstojný obraz základných otázok pomeru cirkvi a štátu pre informáciu čitateľov-neprávnikov. Ak však autor nemal času alebo chuti k preštudovaniu uvedenej, ale hlavne neuvedenej, veľmi bohatej a skvelej literatúry vedeckej v tomto úseku cirkevného vývoja, bol by lepšie urobil, keby bol k riešeniu svojej témy pristúpil priamo, bez historického úvodu.

Hlavu II. s titulom: »Sociálne pomery v stredoveku a v modernej dobe« začína autor bodom: »Karol Veľký a chudoba v stredoveku«. Čitateľ si márne kladie otázku v akej súvislosti sa tu dostáva Karol Veľký do nadpisu tohoto bodu. Karolovi Veľkému tu venuje autor doslovne iba tieto konfúzne slová: »Karol Veľký chcel ešte chudobe pomôcť z cirkevného majetku a ako má tento majetok slúžiť chudobe. Tieto predpisy neobjavily sa ako usnesenie cirkevnej synody, ale v kapituláriách cisárskych. Karol Veľký čiastočne obnovil starú dobu a prizvukoval, že cirkevný majetok je určený pre chudobu. Chudobný, ktorého rodina nemohla sa udržať alebo si nemohla ani potrebné potraviny zaobstaráť, dostala (sic) z cirkevného majetku svoje zaopatrenie«. Ostatná časť tohoto bodu je vyplnená nedoloženými a v mnohom ohľade nesprávnymi tvrdeniami o rôznych veciach, ktoré s autorovou témou sotva súvisia. V jednom odstavci čítame, že po smrti Karla Veľkého chudoba prestala byť predmetom cirkevného zákonodarstva, hneď v nasledujúcom čítame, že »oči vyhladnutej chudoby sa ožiarily, keď počula, že tridentský snem predpísal kléru starať sa o ňu. Biskupom predpísali, aby vykonávali dozor nad chudobnou (sic) starostlivosťou.«

Vyššie uvedená priaznivá zmienka o Karolovi Veľkom celkom sa stráca medzi ďalšími tvrdeniami autora o tom, že biskupi už neboli otcami chudoby, ale stali sa politickými a dvornými exponentmi germánskych kmeňov, ďalej o hrabivosti kléru, o tom ako Sv. Karol Boromejský jediný na celom svete zaviedol starostlivosť o chudobu podľa zásad sv. otcov, o tom, ako chudoba »bola odstrkovaná od svojho existenčného práva« a pod.

Pod nadpisom »Robotnícka otázka v modernej dobe« vyzdvihuje autor rozmach kapitalizmu a jeho zhubné dôsledky pre robotníctvo. Príčinu toho vidí v materialistickom svetonázore a v modernej vede, ktorá tiež pomohla ztročiť robotníka tým, že hlásala oprávnenosť surového násilia proti »menej schopným«, zaokrývajúc to heslom boja o život. Okrem uvedených dvoch príčin autor záhadne poukazuje ešte na ďalšieho, nepomenovaného spolupracovníka kapitalizmu, »ktorý mal predpísané bojovať proti vykoristeniu kapitalizmu«.

Nastolenie a pokus o riešenie robotníckej otázky v XIX. st. si autor všíma iba v Anglii. Ani tam však nejde problému na koreň. Pomery a vývoj vo všetkých ostatných štátoch odbýva paušálnym vyhlásením, že robotnícka otázka nikdy a nikde nebola definitívne a dobre riešená.

Pri takomto nedostatku vniknutia autora do problematiky, ktorá pri historickom sledovaní otázok sociálnych nevyhnutne vyvstáva, i na konci druhej hlavy sa musíme pýtať, načo sa vôbec do historie púšťal?

III. kapitola (str. 23—32) je venovaná nemeckému národnému socializmu. O jej vedeckosti možno si urobiť úsudok hneď podľa úvodného prehlásenia autora, že niet vedeckého diela, ktoré by nám obsírne alebo stručne opisalo, čo je nemecký národný socializmus. Naproti tomu notorickým faktom je, že dnes už desiatky hodnotných štúdií osvetľujú národnosocialistický systém s najrôznejších hľadísk najmä aj s hľadiska hospodárskeho, právneho, štátovedeckého, sociologického, filozofického, etického a náboženského. Keby autor poznal a preštudoval ktorúkoľvek nemeckú príručku ľahko prístupnú z oboru ústavného práva alebo štátovedy nemohol by sa uspokojiť takýmto výkladom podstaty vodcovského princípu. Tým viac preto zaráža, že autor nielen neshrňuje výsledky najnovšieho vedeckého bádania nemeckého národného socializmu, ale nepodáva ani výstižný populárny rozbor tohoto systému, ba ani neosvetľuje jeho najzákladnejšie princípy pochopiteľne a vecne. Tak na pr. princíp fúhrerský odvodzuje zo štátovedy Hobbesovej a to tak, že bez uvedenia nejakej organickej súvislosti, po kusom náčrte Hobbesovho názoru o vôli národa, bez akéhokoľvek logického mostu skáče zo XVII. do XX. stor. a to takouto podľa neho snád samozrejmovou vetou: »Podľa tejto (t. j. Hobbesovej štátovedy) vidíme, že v rukách Adolfa Hitlera je koncentrovaná moc legislatívna a exekutívna«.

Druhý pilier nemeckého národného socializmu: myšlienku ľudového štátu odvodzuje autor od Hegela. Niet pochyby o tom, že Hegel svojimi názormi na štát značne prispel k opodstatneniu princípu ľudového štátu (Volksstaat) nemeckého, nebol však jediným a bezprostredným tvorcom filozofického pod-

kladu národnosocialistického, ako by sa to podľa Zachara zdalo.

Ako nepresne vystihnutý je filozofický základ dnešných nemeckých názorov na štát, tak nepresne a neúplne uvádza autor aj hlavné úlohy, ktoré si nemecký ľudový štát ukladá. Zmienka o starostlivosti o čistotu krvi, o manželstve a o výchove mládeže nemôže uspokojiť ani ako demonštratívny náznak okruhu pôsobnosti dnešného nemeckého štátu.

Autorov výklad o štátnom občianstve vôbec nestačí k vytvoreniu správnej predstavy o príslušných zásadách a predpisoch v Nemecku dnes platných. Autor uvádza len zákon z 15. IX. 1935 a k nemu patriace prvé prevádzajúce nariadenie. Vôbec sa nezmieňuje o neskoršie vydaných predpisoch ani o úprave štátneho občianstva v tých čiastkach Ríše, ktoré boli včlenené po r. 1935.

O rasovej teorii sa dozvedáme od autora v podstate iba to, že pochádza od Francúza Gobineau a od ponemčeného Angličana H. S. Chamberlaina. Jednotlivé ustanovenia nemeckých predpisov na ochranu rasy autora zrejme nezaujímaly. Ani riešenie židovskej otázky nezbudilo autorovú pozornosť.

Zriedkavo poučný vývoj hospodárskeho systému, nemeckým národným socializmom starostlivo vybudovaného odhaľuje autor niekoľkými povrchnými riadkami plnými nejasností a nesprávností. Ad illustrandum uvádzam doslovne tri prvé vety: »Hospodárske učenie nemeckého národného socializmu ako v politike odmieta demokratizmus XIX. st., podobne odmieta hospodársky liberalizmus ako aj iniciatívny princíp hospodárskej voľnej súťaže a jednotlivcov. Je proti voľnej súťaži, teoreticky proti kapitálu a kapitalizmu. Vyberanie úrokov považuje za úžeru, čo v liberalistickej spoločnosti bolo aj zákonite povolené«. Boj proti tzv. »Zinsknechtschaft« autor mýlne považuje za boj proti úrokom vôbec. Zo spolupracovníkov vodcu na poli hospodárskom uvádza autor iba Gottfrieda Federa.

Záverečný odstavec tohoto bodu, venovaný vývoju národného socializmu v Nemecku sa obmedzuje na niekoľko suchých dát, všeobecne známych, ktoré čitateľa v ničom nepočia.

Predošlým kapitolám a bodom rozoberaného pojednania vytýkaná povrchnosť je charakteristická aj pre bod 6. knihy označený podtitulom: »Nemecký episkopát a národný socializmus«. Nepresnosť obsahová spojená s nepremyslenou formuláciou vedie k takýmto »perlám« štylistickým: »Táto katolícka strana (t. j. centrum) v Nemecku mala svoju krásnu minulosť a bola za istý čas aj vedúcou stranou, spojenou s marxistickou stranou, sociálnymi demokratmi v Nemecku«. Alebo: »Mohli by sme uvažovať s náboženského stanoviska, či bolo primerané vystupovať katolicizmu v Nemecku proti ná-

rodnému socializmu. V tomto ohľade by nám boli smernicou sám Spasiteľ a Sv. Pavel, u ktorých možno sa dočítať, či katolicizmus zásadne môže vystupovať ako politikum alebo nie«. Školským príkladom nesprávnej dikcie by mohli byť vety: »Je pravda, že cirkev okrem tuzemského spasenia má na zreteli aj spasenie večné. Teda tuzemské spasenie národného socializmu a cirkvi na tomto svete je spoločné, lenže v prevedení cieľa každá strana pracuje inými prostriedkami«.

Na koreň problému autor ani v tejto časti svojej knihy nesiahá. Uspokojuje sa s neúplným náčrtom politického postupu centra. V čom spočívaly výhrady alebo pochybnosti centra sa z autorovho podania čitateľ nedozvie. Za nepresnosť alebo neinformovanosť treba označiť stotožňovanie politickej strany, centra, — ktorá ďaleko nespájala všetkých nemeckých katolíkov, — s nemeckým katolicizmom.

Na otázku: ako stojí katolicizmus v Nemecku dnes voči národnému socializmu odpovedá autor iba nepriamo, poukazom na konferenciu nemeckých biskupov v auguste v roku 1940 vo Fulde. Autorova zpráva o tejto konferencii nehovorí nič o jej usneseniach, ktoré — ako výslovne doznáva — mu vôbec nie sú známe, za to však skutočnosť konania biskupskej konferencie využíva k nepravdepodobným hypotézam alebo k prorockým konklúziám. Konkrétnu formuláciu stanoviska príslušníkov nemeckého vyššieho kléru (episkopátu) voči národnému socializmu v celku alebo voči jednotlivým základným tézám národnosocialistického programu autor neuvádza.

Najväčšie sklamanie pripravil autor svojim čitateľom kapitolou IV., ktorá nesie shodné označenie ako titul knihy. Táto kapitola by mala byť jadrom knihy. Tu mal autor uvažovať o štátovedeckých problémoch slovenského národného socializmu s hľadiska katolíckeho alebo o katolicizme s hľadiska nár. socialistického. V skutočnosti však štátovedeckými úvahami a po prípade politickým programom sú tu iba doslovne odtlačené prejavy predsedu vlády Dr. Vojtecha Tuku z 30. VII. 1940, 24. VIII. 1940, 15. IX. 1940 a citáty z reči prezidenta Dr. Jozefa Tisu. Tieto prevzaté prejavy našich čelných štátnikov zaberajú výše 20 strán z celkových 33 strán tejto kapitoly. Ostatok je z veľkej čiastky opakovaním alebo parafrazou skresľujúcou obsah uvedených prejavov.

Pôvodných myšlienok autorových je aj v tejto hlave málo, zato pomerne veľa formulácií, s ktorými nemožno buďto vôbec alebo aspoň bezvýhradne súhlasiť. Tak na pr. v prvom odseku IV. hlavy autor sa stavia na stanovisko s našou ústavou neslučiteľné, že štátna moc pochádza od ľudu. Z ďalších vývodov autorových je zrejmé, že si neuvedomuje predovšetkým duchovný ráz poslania cirkevného, z toho vyplýva jeho nesprávne hodnotenie úsilia cirkevného aj na poli riešenia sociálnych otázok. (str. 33).

Banálne naivnou je autorova definícia pomeru slov. nár. socializmu ku katolicizmu: »Čo chce slov. nár. socializmus? Zlepšiť sociálne pomery slovenského ľudu. A čo božský Spasiteľ prikázal: podporovať chudobu, hladným dávať jesť a nemocných ošetrovať. To jest to isté sa prikazuje tu božským Spasiteľom, čo v Nemecku národný socializmus uskutočňuje, inými slovami národný socializmus uskutočňuje Kristov program«. (str. 58). Takúto simplifikáciu si nesmie dovoliť ani popularizačný článok žurnalistu, tým menej štátovedecká úvaha!

Dost originálne avšak s hľadiska národne-socialistického nedôsledné sú autorové vývody o postavení národnostných skupín u nás. Autorom uvádzaný mierny rasový princíp (str. 60) a navrhovaný spôsob jeho aplikácie by vyvolal množstvo pochybností a sotva by prispel k vyriešeniu akútnych problémov s touto otázkou súvisiacich.

Posledný 8. bod knihy je apelom na slovenské kňazstvo, aby sa zapojilo do práce, smerujúcej k úprave sociálnych pomerov na Slovensku podľa slov. národ. socializmu. V tomto bode je autor — na rozdiel od svojich predchádzajúcich vývodov — pomerne dosť uznanlivý voči zásluhám cirkvi v minulosti i voči významu jej spolupráce na poli štátnom v prítomnosti a budúcnosti. Nastolenú otázku ani tu však nerieši v žiadúcej hĺbke a všestrannosti.

Dochádzam k záveru svojej recenzie a po opätovnom prečítaní Zacharovej knižky i mojej kritiky si kladiem otázku, či autorovi nekrivdím, hľadám pozitívne stránky tejto práce a rád by som sám vyzdvihol okolnosti, ktoré by vytýkané nedostatky ospravedlňovali. No, pozitívne stránky knihy Zacharovej sú celkom zatienené jej nedostatkami. Omluvné dôvody najlepšie môže uviesť v svojej prípadnej replike autor sám. Ja by som chcel vysvetliť iba nezvyklú ostrosť svojej kritiky.

Z úvodu k týmto mojim riadkom je zrejmé, že k ich napísaniu ma viedla hlavne obava, aby domáci, ale hlavne zahraniční čitatelia podľa úrovne tejto »štátovedeckej úvahy« neposudzovaly slovenskú vedu. Snažil som sa byť objektívnym, ale považoval som za potrebné byť pri tom náležite prísny a ostrý, lebo myslím, že je lepšie, aby takéto jasné stanovisko bolo zaujaté domácou kritikou prv, než by ho zaujala kritika zahraničná. O autorovi som presvedčený, že by pri dostatočnej dôkladnosti prípravného štúdia, potrebného k napísaniu každého vedeckého diela, vedel napísať ďaleko hodnotnejšiu prácu. Negatívne stanovisko k tejto práci nie je odsudzujúcim výrokom o vedeckých kvalitách autorových. Chce byť len výstrahou pred tak prenáhlenými a dôkladne neprepracovanými publikáciami v budúcnosti.

Dr. L. Knappek.